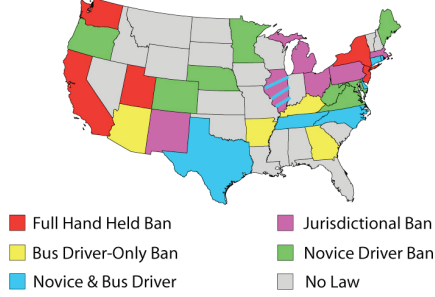

Jalopnik Guide to Cell Phone Laws

Source: Insurance Institute for Highway Safety
 Disclaimer: Information based on compliance through 11/01/2007. Some Laws With Later Effective Dates. Always check with local laws before driving.

3. School Bus driver nih bus a khalh lio ah kuttlahi cellphone hman a ngah lo.
4. Motor a khaal liomi pohpoh nih Text message tuah a ngah lo.
5. Hi zuhlphung a buarmi hna cungah hremnak pekning cu primary le secondary action tiin a um. Cellphone phungthar hi a kotho ah cun secondary offense ah chiah asi. Nain traffic violation dangdang - speeding maw, negligent driving maw ... ti bantuk he aa kop ahcun phung kengkawhtu (palik) nih primary offense ah a kal ter khawh.

US ramkulh pakua - California, Connecticut, Delaware, New Jersey, New York, Oregon, Utah, Washington le District of Columbia (DC) hna ah motor khalh lio i kuttlahi cellphone hman cu khap asi. Cun, ramkulh 30 ah motor khalh lio i Text message tuah hi kham asi fawn.

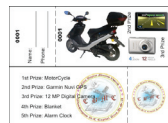
Minmei

CBMYF(mino) hna nih zaanghlel cawi in anmah Bu ca ah chaw kawlan i tim cuahmah than. Ara lai mi Zarhteni Oct.9, 2010 ah khin West Virginia Lai Ar thaw khun

mi pawl kha innkip ah an van lenpi than te laii, mah sian tawk nak tam liam cio in rak cawpiak cio hna ding in CBMC chungkhar dih lak Pathian min in an kan nawli, bawmh cio zong rak i zuamte hna usih.

Lucky Ticket Zuar An Thok Cang Lai:

Building Fund caah ti in, CBMC Food Bazaar ni caah lucky ticket zong tuah a si. 1st laksawng ah: MOTOR CYCLE; 2nd ah GPS; 3rd ah Digital Camera; 4th ah Blanket; le 5th ah Alarm Clock an si hna. Ticket cu Upa Robert Sui Nawl le Upa Cung L Hup sin ah hal khawh an si. Member vialte a zuartu kan si viar hna lai. Khrifabuu ca a si caah a zuar zong kan ibawm cio hna lai. Kan hawi le le kan rian ttuan hawi sin ah a tlawmbik minung pakhat nih pa hnga cio in zuar khawh zuam hna usih. [CBMC]

MINMEI CAZUAL

October 3, 2010 Sunday
 Literature & Culture Committee
 Qhin Baptist Mission Church

- Chairman
Van Thawng Cung
- Secretary
Van Luai Zathang
- Editha
Salai Lairamthang
- Ngungkeng
Rosy Ngun Tin Tial
- Chungtel
Tluang Hei
- Layout Design
Van Thawng Ling
- Coordinator
Salai Bawi Uk Thang

Motor Mawng Le Cellphone Phungthar

Maryland cozah nih Maryland ramkulh chung i motor a mawng mi hna caah cellphone zuhlphung thar a tanglei bantuk hin a chuah. Hi phung thar hi tu thla October 1, 2010 (Friday) thawk in hman le nunter asi cang.

1. Maryland ramkulh chungah motor a mawng mi pohpoh nih motor khalh pah bu in kutlahi (hand-held) cell phone hman khawh asi ti lo. Nain, kum 18 cunglei asi i Permanant License a ngei cangmi hna caah cun hnakhaw benh mi blue-toothe, Head-set le device dangdang hmanna nawl onh asi rih.

2. Provisional Licence maw, Learner Permit maw aa tlaih i kum 18 tang lawng asi rih mi nih zei bantuk cellphone device hmanh hman khawh asi lo.

a hnu phaw ah peh ding

editha hmurka

Laimi hi voikhat lungthawh a hmgami kan si ve rua. Kan pale chan ah ralkap tlak a paw i, mi tampi ralkap an rak tla. Chan tlawmpal ah siangcachim a paw than i, kan pale tampi siangcachim rian an tuan.

Chan tlawmpal a rauh ah, Mizoram ah kuli lek a paw than i, minung tampi kuli lek ah kan i thawh than. Kachin ram, Phakanh le Shanram Mansu ah lung cawh a paw than i, mino tampi kan i thawh.

Lairam ah purungrul zawt a paw than i, kuapi tein pu kan zua cio. Nga khur cawh a paw than i, khua pi tein ngakhur kan co. Laimi hi mah tein ruah i, mah tein tuahser (creative mind) a hmgami kan tlawm. Mi tam deuh cu mi tuah ciami tuah le mi kal cianak lam a zulmi kan tam. Voikhat lungthawh ah kan lung a tho tawn i, a pehzulh kan zua mi lo.

Laimi thanchonak a kan dawnkhantu hna lak ah mi nawlcawn kan hmanmi, voikhat lungthawh kan hman i, mah tein ruah, tuaktan le ser kan hman lomi zong a tel ve. Ram thangcho tam deuh ahcun mah tein an ruah i, mah tein an ser. Laimi zong kanmah tein kan ruah i, kanmah tein kan ser lawng ah kan thangcho lai.

Hrial Dingmi:

Laipa:

- 1) Lah-khah thoh chel zonghi nungak dangh a thei lomi
- 2) Zu/beer din huam ngang i, mah phaisa chuah duh lo
- 3) Sikvuak lei ah ralthat ngai i, appointment, zung kal ti bantuk ah ral chiat ngang

Lainu:

- 1) Zapi hmai I thuro bang nunnem mi lawh i, inn chungkhar ah sihal lawh
- 2) Pumh fel ngang i, zapi thlacam kar ah leeng chuah peng
- 3) Pianthar ngang i, mikong ceih huam ngang

Thinunnak

“Thinun cu chikkhat van hruh ta asi. Cuaah, tei i zua; na tei lo ahcun a duhnak lei ah an kalpi lai.”

[Quintus Horace Flaccus]

“Thinunnak cu hruhnak i aa thawk i ngaihchiatnak in a dong”

[Pythagorus]

“Chikhat thinun a daihter khomi nih nikhat chung lungnuamhlonak a hrial khawh”

[Tryon Edward]

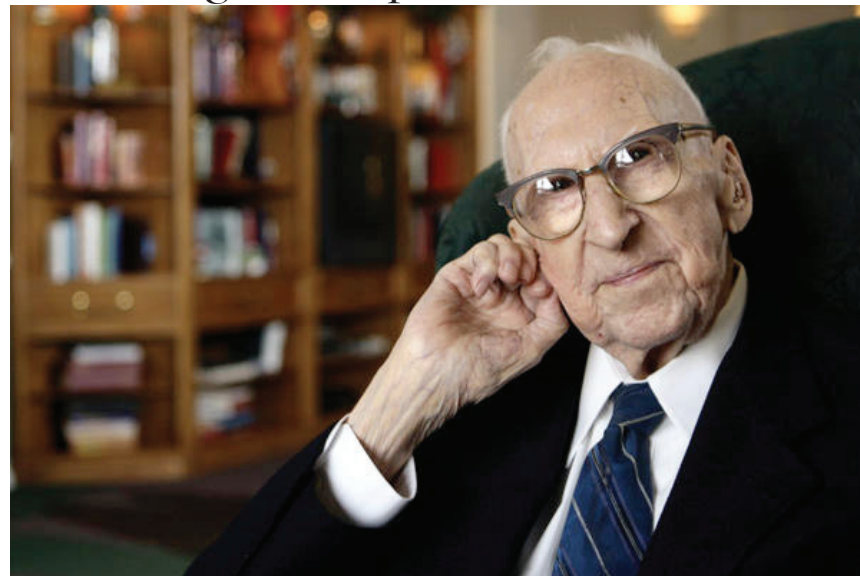
“Thinunnak nih mah nak niam kha mah nak sang ah a canter tawn”

[Ralph Waldo Emerson]

“Thinunnak damternak ah a tthabik cu a hnu deuh i thawn asi.”

[Lucius Annaeus Seneca]

Vawleicung Kum Upabik:

Guinness World Records 2011 chuah dingmi ah vawleicung kum upabik i an thimmi cu Walter Breuning, USA asi. September 21, 1896 ah a chuak i tuc-hun ni tiang a nung rih. Kum 114 asi cang. Montana state, Great Fall khua, Rainbow Retirement Community tar cawmnak inn ah a um. Amah hi hi tluk in a upa cang nain a thekvak a ttha ngai rih ti asi. Cu hlan record ningin vawleicung ah a nunkhua a saubik mi cu France mi Jeanne Louise Calment asi i, kum 122 le ni 164 a nung. [GWR]

Vawleicung Mi Niambik:

Guinness World Records latu hna tthiamtthiam nih 2011 Guinness Book ca i vawleicung mi niambik ah an thimmi cu Columbia ram mi, Edward Nino Hernandez timi pa asi. Amah hi kum 24 asi i, a tung-san 2 ft. 3.46 inches (pe hnih le lehmah pathum le tlawmpal) asi. Edward nih cun Guinness

World Records latu hna sinah hitihin a chim. “Vawleicung mi niambik ah nan ka thim caah kaa lawmtuk; aho cio hmanh nih hin sining phundang te cio kan ngei ko; hawi sining kan lawhlonak a tamdeuh poh ah faak deuh in ttuan le izua kan hau” tiah a ti. Edward cu an chungkhar pawcawmnak asi mi zaan-ih thuam (pajamas) sernak hmun ah a nu le a pa, le a unau hna he tiin teima ngaiin rian a ttuan peng ve. [GWR]

Khuaruahhar Lo Ding Vawlei

Salai Marau

Thingthei pumkhat ruangah
Rul a paw a lawnak le
Minung sual kan si cu
Zeidah ka khuaruah a har leen.

Aa tthen leeng val hna nih
Zawltling le nganbawm hmang in
Zuun hla an hlawi hna cu
Zeidah ka khuaruah a har leen

Ka tum raan cuang leeng nih
Ngun hnah ukmi vawlei ah
Val dang ttang aa pom cu
Zeidah ka khuaruah a har leen.

Mang tum siangrun tual cu
Chim lei hrang thlichia ruangah
Li ral ka liam ko cu
Zeidah ka khuaruah a har leen.

Ton Than Um Te Hnga Maw?

Panh siarmar mithmai tha he senripar bang
Na ka zoh lio caan kha lungthin cam khun lai
Tlangkip cul in vai hmanh ning law
Ka tong lai lo nang bang dawtu
Ho iang lo mui sung ka dawt aw...

Thal khuapau thlaidor lunglen fah hi
Uai chialmal in chawl no sam te khi bang
Nang he leen lio kan phai duh bia
Semmawng rual nih roling phung bang phai hna seh mu
Hnemh thiam aan dawh nunnem iang ngei hmurka tha
Mui sung kadawt te kha ton tthan um ti hnga maw?

VaUKCung Hlawning (Thlaidor)

Green Card Hmuh Hnu Zongah Ralrin Peng A Hau

US ram ah phungning in a lutmi
tampi nih kan theih ko nain kan zuluh
duh lo ruang le kan theih hrimhrim
lo ruang zongah buainak kan tong
lengmang ttheo tawn. US cu upadi
fek tthup in aa tlaihmi (law-abiding
society) an si ti hi kan philh lo awk
asi. Green card le citizen kan hmuh
hnu zongah hin kan iralrin peng
tthiam a hau. Kan i ralrin lo ahcun
zei huaha lo ruangte zongah buainak
faak piin ton khawh asi i, kan status
tiang chuh le US ram in dawi khawh
peng kan si. Cucaah, kanmah bantu
immigrant pawl caah cozah phung
nih a chimmi chungin tlawmpal hun
langhter ka duh.

I. 'Aggravated felony' asi mi sual-
nak (crime) tuah lo ding. Aggravat-
ed felony timi cu sik-velh ruangah
maw, kutke zo ruangah maw upadi
nih kumkhat tiang thong thlak
khawhmi sualnak ah ruah mi asi.

2. Mi nunnak laak lo ding. Mah le
mah nunnak zong laak lo ding.

3. Terrorist cawlcanghnak pawl ah
i telhhmoih lo ding.

4. Nu tlaihhrem lo ding. Mah
nupi zong ningcang loin tuaitam lo
ding.

5. Hngakchia kha hurduhcuai
lungput in tongtham lo ding.
Midang pakhat khat zong kha hur-
duhcuai lungput he chawnhbiak le
dehdai hman lo ding.

6. US ram chungah phunglo nin-
gin ritnak sii (drugs) le hriamnam
luhpi izuam lo ding.

7. Zeitik hmanh ah nangmah caah
maw, midang caah maw benefit
hmuh duh ruangah cozah sin ah lih
chim lo ding.

8. Caan caankhat chungah nupi/
pasal pakhat nak tam ngeih lo ding.

9. Nupi/pasal aa tthen mi nih
court nih order an chuahning in
'child support' ttha tein pek ding.
Aa tthen lomi zong nih chungkhar
zohkhenh daithlan lo ding.

10. Chungkhar ah 'domestic vio-
lence' asi mi kutke zo, sikvelh le mah
duhning poh in chungkhar minung
nor chih le tuahter hman lo ding.

11. Mipi bawmh a herhmi caah
cozah nih a tuahmi benefit kha
hrokhrawl le lih in hranhram loin
laak izuam lo ding.

12. Pa asi i, kum 18 in 26 kar asi mi
nih theih ko bu in US ralkap selec-
tive service caah register tuah duh
loin um lo ding.

13. Na chungkhat, na hawikom an
si ko zongah minung pakhat khat
kha US ram chungah phunglo ning
in luhter dingah bawmh lo ding.

Van Thawng Cung

Tenglam Tuanbia

Vawleicung ah hin hruh hi a phun-phun in a um. Hruh ttha, hruh ttha lo, hruh tluang, hruh tluang lo tiin. Kan Lai tuanbia chung i Tenglam hruhning hi phundang te asi ve. Hruh-fim i a hruh caan a um i, hruh thlorh in a hruh caan zong a um. A konglam hi Minmei Cazual ah a dotdot in kan hun ttial tawn lai.

Nikhat cu Tenglam cu ramlak ah a eek a ee i a eek thopaw nih an thlanhmi kha a hmuh tikah thopaw cu a tlaih hna i ruacong chungah a rawn hna hnu ah hnahchawl in a pih i khua pakhat ah a va zuar. “Thopaw ka ca u law...” tiah lamlai ah a au pi. Khuami nih cun zeibantuk thopaw ko dah asi hnga tiah khua-ruahhar ngaiin zeizat dah na hauh tiah an van hal. Sia pakhat ka hauh a ti hna. Khoi, kan zoh tuah lai’ an ti i, nan zuanter hna ahcun sia pakhat nan cawi lai tiah a ti hna. A chin cu a van hon i thopaw cu an zuang dih ai. Tenglam nih cun khah...nan zuanter hna ahcun sia pakhat nan cawi lai kan ti cang ko hna khah, “ka liamh uh” tiah a ti hna. A chim awk an hngal lo i sia cu an liamh. A sia cu aa hruai i a tlung; Lam ah sia cu a kal

kho ti lo i thingkung ah a hren ta. A thaizing ah a sia laak ah cun a va kal tthan. A hmun a phak tikah pawpi nih a sia cu a rak seh i a ei cuahmah len ko kha a hmuh. A thin a hung tuk i, aho te uitum senpi dah ka sia a seh a ti i cakei cu thingtan he a zua-nhnawh i a tthawl. Lungrawk ngaiin in inn ah a tlung i a tonmi kong cu an nu a chimh. A nupi nih cun, aize!.. maw ka nute...an seh lo cu...maww... na van tthat...pawpi pei asi cu; hi hnu cu cubantuk a sen mi na hmuh ahcun na zaam taak lai tiah a ti.

Nikhat cu an nu nih lo a kal lai ah inn leeng ah a hni sen a pho ta. Tenglam cu a lennak in a rak ttin i an nu hni phomi cu a hmuh. A ran khawh chung in innchung ah a lut i, nam saupi a vai laak i an nu hni cu tleek cikcek in a sam. Zaanlei ah an nu cu a lo kalnak in a hung tlung. Aho dah ka hni mahtihin a tuah dih tiah Tenglam cu a hal. Tenglam nih cun aa thawh i, “a sen mi asi caah a ka seh soal lai ka ti i ka thah” tiah a ti. An nu cu a thin a hungtuk nain amah chimmi asi caah ze ti awk hngal loin a um ... an ti.
Pinu

Arti Zuarnak:

Minu : “Ka pi, na arti zuarmi cu a pum an fa tuk hme hi..”

Tarnu : “Thei ve ruam hlah.. Arti cu keimah titmi a si ve loh le..”

Pi Suh Ci A Chuak Cang Lai

Kawlram pawlitik kongkau ah nitlak ram le Kawlram mipi nih mitfang bantuk in an zohmi Daw Aung San Suu Kyi cu ralkap cozah nih a phunphun in soal an phawt i kum 20 dengmang thong an thlak hnu ah a ra lai mi November 13 ah a chuak cang lai tiah thawnthang a chuak. “Atu a dir lio mi kawlram upadi ning in hi pin thongtlak caan sauh piak khawhnak nawl a um ti lo” tiah a sihni U Nyan Win nih a chim. “A chuah nak ding kong hi a min aa chim duh lomi Kawl cozah chungtel pakhat sin in biafiang kan theih tiah Agence France Press new agency zong nih tuzarh cacawn nilini ah khan a chim. Cun, “a chuah le cangka in Kawlram pumpi cuul in khualtlawn aa tim, amah thah tim-hnak Depayin dang a chuah tthan ding zong a phang lo” tiah NLD party hruaitu chungtel Pu Win Tin nih a chim fawn.

“A ra lai mi November cu kawlram cozah le kawlram mipi caah a biapit bik thla le kan buaibik thla a si te lai; zeicaah tiah, November 7 ah thimnak a um lai, Daw Aung San Suu Kyi a chuak fawn lai...” tiah kawl cozah chungtel minung pakhat nih AFP a kan chim tiah AFP thawng-cabu nih a chim. November thla thimnak tuah dingmi cu Pi Suh Kyi nih a pom lo caah nitlak ram vawilei vialte nih an pompi ti hna lo.
[AFP]

Lai Zu:

Zu Zuarnu : “Ka fale hi ti zu nan din lengmang, Frence miphun pawl hna hi zu an din ruangah ahdah kum kha a tamtuk an thih lengmang khi...”

Zu ding pawl : “Ka pi, kan nih cu Frence miphun kan si lo pi.. Lai miphun pei kan si ti ah...phang hlah!”

thangthar thinglung ah an thar ter khawh peng ti kan hmuh. Kan nih Laimi ve zong nih hi thil hi icawnve ding ah dawnkhaantu zeital a um hnga maw? Micheu nih biaknak cu nunphung he cawh lo ding, miphun he cawh lo ding ti in a chimrel mi zong an um rih ko lai. Biaknak le nunphung timi hi Pathian faak deuh i akan theihertu asi kan ifian tik ah cun aho hmanh nih an el lai lo. Cu caah hica kan rel pah ah fiang te i kan hei theih khawh colh dingmi le kan ruah khawh colh ding ah saduhthah asimi cu ramdang chuak Laimi nih kan dirhmi Khrihfabu pohpoh ah kan biaknak, kan nunphung, le kan miphun tuanbia an itonni Special Sunday nikhat hi sunglawi te in hmang kho cio hna usih ti hi asi. Mah hi nih hin kan miphun morality arawkmi tampi aremh khawh lai, kan nunphung tlauciami tampi a char khawh hna lai, kan Biaknak zong Pathian lei ah kaar faak deuh in a kan hlaan pi lai. Zeicaah ti ah Khrihfabu kan dirh tik ah kan vision cu kan dihlak

te vanramnuam i tlawttlau lo te i iton dih ding khi asi. Kan mission cu Pathian kong asi khawh chung i ichimh khi asi. Cu bantu thil atlam atlin khawh hnga ding ah capital kan ngeihmi cu Laihritlai kansu ruang i kan itlaihchannak le Khrih kan zumh ruang i kan idawtnak hna hi an si. Mah hi value pahnih lak ah Laihritlai kan sinak hi miphun le nunphung lawnglawng nih an dirpi khawh mi asi caah Laimi nih kan value kan thlaulonak suuttung hi kan khrihfabu hrimhrim ah adir ve ahaumi asi. Cu caah Joseph nih a unau morality a chek hna bantu in kan Khrihfabu hi kan miphun morality azohtu asi lai i Israel miphun nih lanhtaak puai an buah bantu in kan miphun nih Special Sunday kan ngeih ve tik ah Laimi phun cu a a biaknak, a nunphung le a miphun cung ah thitsa angeimi asi pin ah Pathian he ai tthen tilomi miphun kan si ve cang lai.

Salai Bawi Uk Thang
(*Hmaizarh Ah Peb Than Te Ding*)

An nu: Kan pa, pumpululh kong van ti ahcun nizan tihni te ah cu club nih cu club i an hmailkal pa cuzat khazat in a cawh, cu ni cu thla ah cu le kha an i tong lai i cu i ai teimi le anih an i tong than lai ti tiangin na hngalh dih. Asinain kan i lehthah ni hmanh nai cinken ti hme maw tu hi?

An pa: Ahh! ka dawt ze i cu hme na chim e, Kan i thitumh ni hna cu maw ka philh hnga! Thei tuk leh pek hme teh, Liverpool le Arsenal semi-final an rak chuih lio i a caan dih lai teah Arsenal nih penalty an hmuh i Henry nih a kawltlang hnur pah in a kawh i Arsenal 1-0 Liverpool ni ah pei kan rak i lehthah ko kha.

Ni Bawi Lian

Refugee Sunday Proposal

Kan ram hi minung kan si kan iteih ri in atu tiang hawi dang ram bantu in VOIKHAT te zong siarem te in a um bal rih lo, zaleenak timi sullam hi voikhat te hmanh atem bal rih lo. USA ram hngar an um cemnakh pakhat cu kumli dan poh ah a ram chung i an ibochan bibik mi hna nih an ram caah rian ttuan ding in zapi hmai ah an thil ti khawhnik dihlak he an van itlar i mipi nih duhdudh thim awk i an van i thaap tawn mi hi asi. Election voikhat an buah ah hin tangka zeizat remruam dah an dih hnga ti hi ruah cawh hmanh asi lo na in cunak i ruah deuh aherh mi cu Election voikhat an buah tik ah mipi nih zeitluk in dah an ram kong fiang chinchin in an theih i an ram le an miphun kong ah an lung an ifian cio timi hi asi. An ram Election ahramthok in adongh tiang a follow mi hna nih hin Degree pakhat tluk i fimnak an ichap hrimhrim lai ti khawh asi. Kan nih Laimi bel chanchan khat chuak hei si ve ko ttung ah a voi voi khat te zong chim awk kan ngei ve lo, ruahchan awk zong atu tiang cu zeihmanh kan ngei rih lo. A um chun an kan buahpiak mi hmanh sachuul hleh mi ko kan lo i kan or nih le aduh pah, kan ifahsak

pah, kan izahpi pah, aruah awk thei lo lungtuai ci in an kan buah leng ah ataktak ah cun ralsatarh i rak tarhmi meen tu hna kan rak si chapbai tawn. Tleicia kan pipu hna nih an robia tthattha an riahtaak mi Lairam hi fa ei chan i chan peng ding in chan khat hnu chankhat an ichaan cuahmah cang ko. An kan nawnok luklak mi kan ilun dih tik ah kan lung acaw chin lengmang hoi i atu le bang hna ah hin cun an kan deh le deh lo hmanh hi an mah nih chimh chom lo ah cun a thei kho ding kan si ti lo. National level i akalmi thil pical hna nak in kan Khrihfabu cio i general election le upa ithimnak tu hna kha biapi deuh ah kan ruah cang tik ah vancung pennak lawnglawng hi maw kan iruahchih mi hi asi ko ti ihal leen awk in a um. Arauh hlaan ah Genral Election ti in ralkaap cozah nih an khuakhaannak tthalo vialte, an sualnak le an palhnik vialte thian ichehnak puai pi cu an kan buah piak hoi cang lai. Micheu nih ze i kan buah ti hngal sasai lo in an vai ipaih leen ve rih lai, MP si hna an vai icuh ve rih lai i ttha te i ruah setset a cun kan mah thau in kanmah an kan kio khi arak si. Kan mifim, kan ibochan ve mi hna nih hibantuk luklak hna biatak te i an zuanhnawh ve tik ah kan ram arawh lawng asi ti lo, mipi kan moral hrimhrim faak tuk in arak rawk cang ti hi ralttha in kan i wankhaan ahau ko cang.

Miphun hawi hna...

Kan ram le kan miphun kongkau hi chim le rel ve sawhsawh tiang lawng nih cun zeitihmanh in a zaat ti lo. Ram kip um miphun hawi hna nih hi kong hi ruah sawhsawh le uarlo sawhsawh si ti lo in zeizawntal ah kutke kan rak thlaak cio hrimhrim a hau cang. Ramdang khuasa miphun

hawi hna lak ah 99 % nih kan ram a tthatlonak hliah hi kan van itlaih cio mi asi. Cu hliah kan itlaih hnu lawng ah ramdang ah tlumtla in a um khomi kan si hna. Cu tik ah kan nih kan za along cang, aphih kan hmuh cang ko sawk ti in khua le ram ca i biatak chuah nak zawn i daite um ding cu vulei cung thil sining ah ai dawhcah lo ngaimi asi. Alung afim mi pohpoh nih cun kan ram le kan miphun caah neh le nang zeital kan ngeih cio hrim hrim ahau.

Kan Bible ah Joseph cu a unau lila nih mah tluk faak khan an rak tuahto. Khuatlawnng nih an ichuah i Izipt ram ah an rak I hruai, refugee arak si ve kan ti khawh. Mah tluk khan a unau hna nih thahding tiang bak in an rak duh ko bu ah anih nih cun a ram le amiphun, a unau hna kha aphilh kho hna lo, ai zuam lengmang i ai tinhmi dirhmun a phanh tik ah a unau le hna caah a ttha bikmi khua a khaan piak hna.

Zeidang thil zehmanh atuah hlaan ah a unau le hna in an Moral kha zaidah a lawh ti a hneksak hmasa bik. Amah nih hlen le thawi le leirawi a rak ton caah kha bantuk thilungput (Moral) kha an ngeih rih sual lai ti in Hrai kha athli te in an nau hniang cem songkhoi chung ah arak rawn. A unau hna ahlaan bantuk an si ti lo ahmuh tik ah amitthli ai suum khawh ti lo kha kan theih cio mi asi. Kha thil a tuahmi nih akan chimh mi cu a unau hna moral remh a herhna zawn kha asi. Kan nih cio zong ram dang kan phanh tik ah hin zaidang thil vialte kan i awt hlaan ah kan miphun Moral hi remh hmasa a hau bikmi asi.

Mi kuttang i khua asa pengmi uk pengmi miphun kan si tik ah Uk pengmi morality kan ngei ti khawh asi. Zeiruung ah dah cucu kan chim khawh ti ahcun zeitluk in attha mi le tuah khawh colh ding asi ko mi zong ah hawi nih cutin an kan hrih

ta lo le an kan au khuanh ta lo ahcun ti phun in hngah mi kan i ngeih ter peng hna. Thil ttha tuah ding ah tthanghchom kan hau peng, sawm chom kan hau peng, thapeek kan hau peng hna. Hihhi Lai nunzia asi bal lo. Pakhat le pakhat hngah lo kan ihngak, donh lo kan idawn hna i hibantuk hi kan miphun nih zualhma ngai in ai zawtpi cang ti khawh asi. Ram chung um miphun hawi nih bochan ngai in ramleng chuak miphun hawi hna an kan orh ko lio ah ram lengchuak cia miphun hawi hna cu kan mah har in kan har khim hna, kan awlok achong khim hna i hiti harlengmang i hei nun i adonghna i uite le arte thih i thih hi maw ramdang kan kal hnawhchan hi arak si hnga ti awk in. Angaingai ti ah cun i ui cukmak, i sianglo cukmak bu i chungkhar le khualeram avan chuahtak cio mi kan si hna i saantlailo ngai i ramdang i va thih ding hi Lairam hrimhrim nih akan siang lo. Daithlang i kan um ko asi ah cun Lairam nih ramdang i a um mi Lai thlaan pawl hi leiba avan cawh te hna lai. A van hlam te hna lai. Cu caah cun kan miphun ca i khua kan ruah tik ah hibantuk morality hin kan mah le kan mah hliah kan ikawl ahau. Jacob nih khan Joseph nih hong ka tuahpiak seh ti ahauh mi kha zaidang asi lo. Miramdang ah na ka phuum lai lo ti arak si hna kha kan philhlo ding asi. Joseph nih a unau hna moral a hlat hmsabik bantuk khan amh hngallo Laimi kan si sual nak hnga lo kan lungput hi kan van ihlam tthan cio aherh.

Israel miphun cu Izipt ram i caan saupi an um hnu ah Moses hruainak in an ram lei kir tthan zai an rel. Harnak aphun phun an ton hnu rilisen an tan hnu ah Izipt ram cu an chuah taak khawh, Faro ral in

an luat i cu an luat ni cu Lanhtaak puai ti in atu tiang nunphung le biaknak komh nisunglawi ni ah an ingeih. Hi thil nih hin an ram tuabia achimh hna i tthangthar hna nih an ram sicanning zeitik hmanh an an philh ti lo. Cu pin ah Pathian i lam a rak hruainak hna kong an ichimh nii asi tik ah an Pathian sin ah an i lawm, Pathian an thangtthat i an biakmi an Pathian sin in thazaang thar an laak ni ni sunglawi zong asi. Hi bantuk thil hi atu lio Laimi nih faak pi in kan ruah ve aherhmi asi. Kan ram uknak a tthat lo ruang ah ramdang ah thihkhuh le bahceh in kan zaam hna. Ramdang kan hong phan hna i ram ttha cia kan ti cu kan nih miphun hmete nih kan ibuaipi mi pawl cu buaipi phu an si ti lo. An ram sining kan i hrawm kho i kan ram sicanning kan ruah tthan ti lo zong ah apoinak ngaingai theih um ti lo. Caan arau deuhdeuh kan tuanbia cu kan philh deuh deuh i lampi ah zaidah kan ton ti hmanh athei ti lomi kan lo cang hna. Kan ram harsatnak kan theih mi nih kan hriktida hmanh akan thah ter ti lo. Kan fa le lebang nih cun kan ton mi thil hi azumh hmanh an kan zuum ti lo. Mah le mah hliah itlaih lo hraat ah cun Khrihfabu kan dirh kan ti mi hna hi kan thlarau nun acawmtu si lo in Pathian akan phenhtu, mip-hun he akan tthentu, ulenau akan hlaat tertu, kan tuanbia akan philh tertu tutu ah an cang lila tthan cang hna. Aruangbik cu kan miphun nih a ngeih hnga dingmi Morality kan thlau caah asi. Cu caah mibu thazaang ai fuunnak bik asimi kan Khrihfabu cio aningcang te i kan hmanthiam cio hi abiapi tuk.

Israel miphun nih cun lanhtaakpuai an tuahnak in an nunphung, an biaknak le an Pathian kong

